

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

УДК 343.1:656(043.2)

Ліхитченко І.Г., Коргунова Г.М., студентки,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОГО СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ «ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ» (ст.286 КК УКРАЇНИ)

За умов технічного прогресу розвиваються всі види механічного транспорту, збільшуються потужність та швидкість руху транспортних засобів. Крім позитивних змін у роботі транспорту це викликає і негативні явища, оскільки більш реальною стає можливість настання тяжких наслідків – загибелі чи травмування людей, знищення чи пошкодження транспортних засобів і т. ін. Важливою умовою безпечної роботи всіх видів механічного транспорту є дотримання всіма учасниками правил безпеки руху та експлуатації транспорту. Серед усіх транспортних злочинів посягання передбачене ст. 286 КК України є найбільш поширеним, у зв'язку з чим кримінально-правові заходи боротьби з цим злочином набувають особливої актуальності.

Безпосереднім об'єктом злочину є безпека руху та експлуатація автомобільного та деяких інших видів транспорту, перелік яких наведений у примітці до ст. 286, а його додатковим обов'язковим об'єктом – життя та здоров'я особи [1].

Диспозиція ст. 286 КК України є бланкетною, тому при вирішенні питання про притягнення до кримінальної відповідальності за цією статтею потрібно звертатися до нормативних актів, які регламентують порядок дорожнього руху та експлуатації механічного транспорту. Ст. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду від 23.12.2005 N 14 «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також адміністративні правопорушення на транспорті» наголошує на тому,

що суди повинні ретельно з'ясовувати і зазначати у вироках, у чому саме полягали названі у перелічених статтях порушення; норми яких правил, інструкцій, інших нормативних актів не додержано [2].

Основним нормативно-правовим актом у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є Правила дорожнього руху.

Об'єктивна сторона злочину характеризується трьома ознаками: а) діянням (порушення правил безпеки руху й експлуатації транспорту); б) наслідками (у ч. 1 наслідками є середньої тяжкості тілесні ушкодження, у ч. 2 - тяжкі тілесні ушкодження або загибель потерпілого, у ч. 3 - загибель декількох осіб.); в) причинним зв'язком між діянням і наслідками. Для встановлення причинного зв'язку важливе значення має характер порушення. Причиною тяжких наслідків можуть бути лише такі порушення, які створюють реальну можливість настання наслідків. Це такий стан технічної системи транспорту в конкретній дорожній обстановці, який при подальшому розвитку подій і процесів перетворюється в дійсність, тобто спричиняє суспільно небезпечні наслідки [1].

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 286 КК України є фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла шістнадцятирічного віку та керувала певним транспортним засобом. Тобто в цьому випадку, крім трьох обов'язкових загальних ознак суб'єкта, з'являється ще одна обов'язкова ознака для суб'єкта зазначеного складу транспортного злочину—керування транспортним засобом. Особою, яка керує транспортним засобом, вважаються: водій; інструктор чи майстер виробничого навчання; службова особа, яка дає водію обов'язкові для виконання вказівки. Таким чином, у зазначеній ситуації суб'єкт даного злочину є спеціальним [3]. Деякі науковці вважають за необхідне вдосконалити кримінально-правову норму та окрім особи, яка керує транспортним засобом, у якості суб'єкта злочину, передбаченого ст. 286 КК України, ввести й пасажира. Враховуючи той факт, що пасажир як учасник дорожнього руху, на якого покладено обов'язок створювати безпечні умови для дорожнього руху, може грубо його порушити, а саме відвертати увагу водія від керування транспортним засобом і заважати йому в цьому та створювати своїми діями загрозу безпеці дорожнього руху (наприклад, смикати за кермо чи перешкоджати натисненню на педаль гальма), а це може призвести до тяжких наслідків [3].

Суб'єктивна сторона злочину порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами є психологічною діяльністю особи та безпосередньо є пов'язаною із вчиненням злочину, але на відміну

від об'єктивної сторони злочину суб'єктивна сторона складає внутрішній, психологічний зміст суспільно небезпечного діяння. Суб'єктивна сторона злочину як елемент складу злочину дозволяє відмежувати злочинну поведінку від незлочинної, а також відмежувати даний злочин, від схожих за об'єктивними ознаками складів злочинів. Відтак, суб'єктивна сторона складу злочину порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами характеризується подвійною формою вини, а саме умисним ставленням до суспільно небезпечного діяння та необережною формою вини щодо наслідків [4].

Отже, можна дійти висновку, що сьогодні транспортні злочини є найбільш розповсюдженими і мають найбільшу суспільну небезпеку. Так, щороку в Україні скоюється приблизно 40 тис. дорожньо-транспортних подій, внаслідок яких гине 7 тис. людей і десятки тисяч одержують поранення. Тому важливо вміти відмежовувати склади цих злочинів для їх правильної і точної кваліфікації.

Література

1. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: URL: <http://meگو.info/матеріал/стаття-286-порушення-правил-безпеки-дорожнього-руху-або-експлуатації-транспорту-особами-які>

2. Постанова Пленуму Верховного Суду «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також адміністративні правопорушення на транспорті» від 23.12.2005 р. № 14.

3. Печук І.С. Кримінально-правова характеристика суб'єкта злочину в складі порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в Україні. Право і суспільство: Донецький юридичний інститут МВС України, 2015. № 1. С. 224-230.

4. Феданяк Р.В. Суб'єктивна сторона складу злочину порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Журнал східноєвропейського права, 2018. № 57. С. 188-192.